

"La història del xantatge em sembla absurda"

**Tom Burns
Marañón
(Londres, 1948),
periodista a
l'estat espanyol
del diari britànic
'The Financial
Times'.
Acaba de publicar
un llibre sobre la
restauració de la
monarquia de
Joan Carles I
('Conversaciones
sobre el rey',
Plaza y Janés).
Parlem del
presumpte
xantatge al rei.
I del rei. Burns és,
sens dubte, un
periodista de
'facts'.**

Té una idea clara de què coi passa aquests dies?

—En el *Financial Times* seguim molt de prop el tema KIO. I et diré una cosa abans que res: a mi el que m'interessa de tot el que ha sortit aquests dies no és en cap cas el llibre de Díaz Herrera i Isabel Durán. El que m'interessa és el que passa al tribunal de Londres. Primer s'hi van presentar els documents dels actuals gestors de KIO acusant 56 antics directius i assessors de KIO d'haver buidat la caixa. Dijous passat els advocats de Javier de la Rosa presenten les seves al·legacions escrites. I és en aquest moment quan ell cita Manuel Prado y Colón de Carvajal com a receptor de cent milions de dòlars en uns comptes de Suïssa.

Tu preguntes què coi està passa. Durant molts anys KIO, a través del Grup Torras, ha invertit moltíssims diners en aquest país. L'any 90, quan Saddam envaeix Kuwait, la família de l'emir —els Al Sabah— i tota la classe dirigent del país marxa a l'estranger i molts dels seus actius queden blocats dins del país. Això fa que tinguin necessitat urgent de líquidesa. Paral·lelament, els kuwaitians intenten que la comunitat internacional els ajudi a recuperar el control del seu país. En aquest marc, el que passa segurament és que l'únic diner líquid de què poden disposar és el del grup Torras, i treuen diners de Torras, el posen en diferents comptes en l'exterior, amb l'objectiu de comprar voluntats polítiques on calgui —Congrés nord-americà, Cambra dels Comuns britànica, Nacions Unides...— per a alliberar Kuwait, per a arribar a l'operació Tempesta del Desert d'alliberament de Kuwait. Javier de la Rosa el que diu ara és que ell treu els diners de Torras d'Espanya sempre amb l'autorització escrita del president i vice-president de KIO, i que no sap què en fan els kuwaitians d'aquests diners. Temps després, quan s'allibera Kuwait, s'hi fan eleccions, sorgeix una nova assemblea democràtica i la família Al Sabah perd el control de KIO en favor d'uns altres gestors. Aquests són els que posen la querella a Londres. I ara el que s'ha de veure en el judici de Londres és si efectivament els diners de KIO es van dedicar o no a comprar voluntats polítiques, o si van anar a les butxaques particulars dels anteriors gestors. El tribunal de Londres trigarà un parell d'anys a saber-ho, però tot sortirà.

—Si realment hi va haver una gran operació internacional de compra de voluntats polítiques per part de KIO, seria ingenu pensar que a Espanya ningú no va cobrar...

—Aquí és on toques el tema. Què fa Espanya a la Guerra del Golf? Dues coses: envia dues unitats navals que es queden molt lluny del cercle d'acció, i dóna el consentiment perquè Espanya sigui una gran plataforma per als avions nord-americans que bombardegen Iraq. Aquesta és la implicació d'Espanya. Molt més s'involucren els Estats Units, Anglaterra, França o el Marroc. Marroc, país àrab, que envia tropes al Golf. Es compren voluntats polítiques al Marroc? Possiblement també. Estem parlant més o menys de cinc-cents milions de dòlars, dels quals cent, segons la defensa de Javier de la Rosa, arriben a dos comptes a Suïssa controlats per Manolo Prado. Aquests diners es queden en aquests comptes o surten cap a altres comptes? I quins? Tot és possible. Com a anglès, m'interessa molt saber si el partit conservador també va rebre diners. O el senyor Bush i el partit republicà. Aquesta és la qüestió. Aquesta història del xantatge al rei em sembla absolutament absurda. És absurd pensar que el rei pot intervenir per parar un procés judicial.

—Creu que l'autorització perquè els avions nord-americans utilitzessin Espanya com a plataforma de llançament va ser comprada?

—Quan els Estats Units deixen la base de Torrejón es firma un nou acord bilateral segons el qual els Estats Units, en qualsevol situació de necessitat, poden disposar de les bases espanyoles, sigui Rota o sigui Torrejón, dins del marc de l'OTAN. Quan esclata la guerra del Golf, els Estats Units demanen a Espanya la utilització de les bases i Espanya diu que sí. Cal recordar que, anys abans, quan Reagan va bombardejar Trípoli com a represàlia contra Gadafi, Espanya va dir que els avions nord-americans no podien sobrevolar el seu espai aeri. En canvi, Thatcher va dir que sí, i els avions que havien de bombardejar Líbia feien la volta per Portugal i entraven pel Mediterrani. La pregunta que em plantejaves és: la decisió d'Espanya amb motiu de la Guerra del Golf va ser comprada? Se'm fa molt difícil de creure. Francament, no veig quina voluntat política calia comprar a Espanya, ja que la seva implicació va ser molt mínima. A la Cambra dels Comuns, al Congrés nord-americà

al Consell de Seguretat de Nacions Unides, als països àrabs... això ho veig més clar.

—*Què opina del tractament informatiu del cas per part de la premsa de l'estat espanyol?*

—El 90% del que he llegit els últims quatre dies en els diaris espanyols no es pot publicar a Anglaterra perquè t'apliquen la llei antilibel que et fregeix viu i et tanca el diari. S'estan publicant una sèrie de coses sense proves que és impressionant. A Anglaterra i als Estats Units, quan un diari ha de publicar una cosa un pèl delicada en què es fan acusacions contra algú, la informació és revisada punt per punt i coma per coma per un equip jurídic molt expert. A Espanya, en els diaris, en les ràdios, en els llibres que es publiquen, es diuen unes frivoltats increïbles que et deixen espantat. "Algú em va dir que li van dir que li van dir"... En aquest país el que diuen que és periodisme d'investigació és purament de recepció de dossiers.

—*L'episodi del presumpte xantatge d'aquests dies té alguna cosa a veure amb l'article de José Luis Vilallonga de fa un any i mig en què anunciava una conspiració contra el rei?*

—A mi aquestes històries de conspiracions em semblen absolutament tètriques. No pot ser que Vilallonga deixi anar aquest tipus de coses sense aportar-ne proves. Jo vull facts, vull fets. Per això em mereix molt de respecte el tribunal de Londres, perquè allà sí que hi haurà fets. Aquell article de Vilallonga i moltes coses que hem pogut llegir després em semblen els *Episodios Nacionales* contats per Corín Tellado. No saben de què parlen.

—*Parlem del seu llibre. El rei sempre va tenir la idea de democràcia al cap, o s'hi va adaptar a mesura qu s'acostava la mort de Franco?*

—Es la pregunta clau. Quan se n'adona que cal ser demòcrata i que la corona ha d'anar unida a la restauració de les llibertats? I no només quan, sinó per què. Això és el que jo pregunto en el llibre a gent com Antonio Fontán, que va ser professor del príncep quan aquest va sortir de les acadèmies militars. Els seus professors a les acadèmies i els que va tenir després a El Escorial eren gent de dretes tot i que hi havia algun liberal com Fontán o com Carlos Ollero. Caldria distingir diverses influències en Joan Carles: una, que és la del seu pare. El seu pare a partir del final dels 60 aposta molt clarament per la democràcia, abans no. No és lícit veure en don Joan un demòcrata de sempre. Ell tenia una idea de la democràcia bastant restringida en el sentit que en els anys 40 i 50 era partidari d'una monarquia social de tall tradicional. Però don Joan, a la fi, és una influència liberal. També és una influència clara donya Sofia, i l'experiència de la corona grega. Són una influència els viatges que fa: don Joan Carles viatja més que qualsevol dirigent polític espanyol de l'època, i té accés a gent de fora a qui ni els mateixos ministres de Franco tenen accés. La mateixa fa-

CARME PUERTOLAS

“El 90% del que he llegit els últims quatre dies en els diaris espanyols no es pot publicar a Anglaterra perquè t'apliquen la llei antilibel que et fregeix viu i et tanca el diari. S'estan publicant una sèrie de coses sense proves que és impressionant.”

CARME PUERTOLAS

mília reial britànica, per exemple, i també l'holandesa. Hi ha una mena de sindicat de reis que es mouen en monarquies parlamentàries, i això ell ho veu. I l'última influència forta que rep és de gent de la seva pròpia generació: ell és amic de gent que accepta la democràcia.

—*Qui eren aquesta gent?*

—Un exemple molt clar és Jaime Carvajal, que surt entrevistat al llibre. Banquer, fill del comte de Fontanar que fou assessor de don Joan. Carvajal està en aquell petit col·legi privat que es crea per a don Joan Carles, i després estigué a Cambridge. És un demòcrata clar. Don Joan Carles és la figura consensuada i adequada d'un relleu generacional. A la mort de Franco es produeix aquest relleu, i Adolfo Suárez en forma part també. Don Joan Carles és en el lloc adequat, en el moment oportú, i assumeix plenament les idees de la seva generació.

—*M'ha contestat el per què, però no el quan.*

—Quan l'any 69 és nomenat successor a títol de rei, la seva obsessió és guanyar-se la confiança de gent com Girón de Velasco, la figura més representativa de la Falange, un moviment clarament antimonàrquic. El que vol don Joan Carles és que les Corts Orgàniques votin a favor d'ell com a successor. Només a partir d'aquell moment ell podrà plantejar-se seriosament la qüestió del salt a la democràcia. I això es veu, per exemple, en l'interès que té per conèixer Luis Solana —germà de Javier Solana— que en aquell moment estava en el Banc Urquijo i coneixia molt Jaime Carvajal. Aquest el porta a conèixer el príncep, i el missatge del príncep és: "no sóc una criatura de Franco, no sóc un titella de Franco, me n'adono perfectament que això ha de ser molt diferent i ho serà, però heu de tenir confiança en mi i donar-me temps".

—*Es pot parlar seriosament de contactes entre el rei i els partits de l'oposició en l'etapa 1969-75?*

—Absolutament. En una de les converses del llibre, Nicolás Franco —home pont entre el príncep i les forces democràtiques— explica que a finals del 74 va a París a entrevistar-se amb Carrillo, i també ho fa amb Felipe González. A principi del 75 el mateix Jordi Pujol va a veure don Joan Carles a la Zarzuela.

—*Aquesta cita era coneguda abans de la publicació del llibre?*

—Jo almenys no la coneixia. Aquesta dada apareix en la conversa amb José Joaquín Puig de la Bellacasa, que fou secretari del príncep i després ha estat ambaixador a Londres, Lisboa i altres llocs. La seva missió era facilitar al príncep les entrevistes amb l'oposició. La veritat, però, és que no conec el contingut d'aquella entrevista.

—*Dins del règim, quins eren els suports principals de Joan Carles?*

—Segurament l'home clau del nomenament de don Joan Carles com a successor és Laureana

no López Rodó, i juntament amb ell l'almirall Carrero Blanco. Quan es constitueix el govern de Carrero Blanco, al juny de 1973, estem davant d'un govern absolutament del príncep. Era un govern preparat per al relleu. Però això canvia pocs mesos després quan Carrero Blanco és assassinat i puja al poder Carlos Arias Navarro, perquè la gent que entra amb ell al govern ja no són absolutament del príncep.

—*La restauració de la monarquia té a veure amb la voluntat de Franco de salvar la unitat d'Espanya?*

—És molt més que això. Franco es veu a ell mateix com una persona irrepetible, que ha protagonitzat un període excepcional de la història d'aquest país. Ell pensava que només el podia succeir un rei d'Espanya, i que a més fos nomenat per ell. Dit això, sens dubte que la preocupació última de Franco és la unitat d'Espanya. Si mires el seu testament pots apreciar que les obsessions són dues: que es doni tot el suport i estimació al príncep, i la unitat d'Espanya.

—*La classe política espanyola actual és monàrquica de conviccions o purament accidentalista?*

—És una pregunta molt difícil. En el llibre entrevisto dues persones de total tradició republicana, que són Santiago Carrillo i Enrique Mújica. Tots dos s'adapten en l'actualitat perfectíssimament a la corona. Quan Carrillo diu que aquí l'important és la dicotomia dictadura/democràcia, i no república/monarquia, vincula democràcia i monarquia. Hi ha una cèlebre entrevista de la periodista italiana Oriana Fallaci a Carrillo, en vida de Franco, en què aquest afirma que un successor nomenat pel dictador mai no podrà portar la democràcia, i pronuncia la famosa frase que Joan Carles seria conegut com "Joan Carles el Breu". Curiosament, quan uns anys més tard es va publicar l'entrevista en forma de llibre, Carrillo va demanar a Oriana Fallaci que en tragués aquella frase. Què vol dir això?, que Carrillo ha vist el rei apostant per la democràcia, impulsant la legalització del Partit Comunista, i ha arribat a la conclusió contrària: que solament algú nomenat per Franco pot portar la democràcia d'una manera ràpida i tranquil·la. I Carrillo també diu en el meu llibre que si el 23-F en comptes de rei hi hagués hagut un president de la República el cop d'estat hauria triomfat.

—*És la teoria del rei soldat...*

—Efectivament. A la seva manera, Franco repteix amb Joan Carles el que va fer Cánovas

—**Hi ha un pols a l'estat, sí o no?**

—**No. Com es fa un pols a l'estat? Felipe ho diu perquè està en període electoral i li va bé, però també és una frivolitat tremenda. Un pols a l'estat és quan el general Franco agafa un avió a Canàries i es planta al Marroc. La resta són punyetes.**

del Castillo amb Alfons XII. La del rei soldat és una teoria de Cánovas del Castillo: el rei soldat ha de servir per posar fi als perills de *cuartelazos* i *pronunciamientos*. De fet, Alfons XII va ser el primer Borbó militar. Alfons XIII també ho va ser, però ho va ser tant que va donar la volta a la truita i va donar suport al general Primo de Rivera. L'obsessió de Joan Carles és no caure en el mateix error del seu avi, que entre els generals i les Corts va triar els generals.

—*Algú ha dit aquests dies que el rei està per sota de la Constitució, i no a l'inrevés. Hi coincideix?*

—És claríssim. Això és així en totes les monarquies parlamentàries.

—*El príncep Felipe regnarà?*

—Humm... Jo diria que sí. Deixa'm buscar en el llibre una cita molt interessant... aquí està. Hi ha un llibre de Miguel Maura, membre del govern pro-

visional de l'any 31 i fill d'Antonio Maura, que es diu *Así cayó Alfonso XIII*, on l'autor dóna tres consells a un hipotètic futur rei si algun dia la monarquia torna a Espanya. Són aquests: "no visqui al Palacio de Oriente; tanqui les portes de casa seva a això que s'anomena la gent bé, i envolti's de gent intel·ligent, culta, modesta i senzilla de la classe mitjana; i no desfaci sa majestat les maletes".

—*Podem dir que el rei actual ha seguit el primer consell, el tercer no ho sabem, però sembla clarament que el segon no.*

—Ho dius per Manolo Prado, Javier de la Rosa i Mario Conde?

—*I per altres que han circulat al seu voltant amb el seu consentiment.*

—Crec molt sincerament que els reis, ni aquest ni cap, no tenen amics. I qualsevol que digui que és amic del rei menteix. Els únics amics dels reis són els altres reis. Amic de don Joan Carles és el príncep Carles, la reina d'Anglaterra, la reina Fabiola, Beatriu... I ningú més, ni la gent que ha anat a escola amb ell pot presumir de ser amic del rei. Jaime Carvajal, que coneix molt bé el rei, no presumeix mai de ser-ne amic. Jo desconfiaria molt de qui digués que és amic del rei. I quant a Mario Conde i De la Rosa, no crec que siguin amics del rei en absolut. Hi ha tantíssima gent en aquest país que té fotos emmarcades del rei al seu despatx amb una dedicatòria personal! N'hi ha tantes, de fotos d'aquestes, que no m'estranyaria que hi hagués un negociet de fotos falses d'aquest tipus! (Riu).

Eduard Voltas